

สภาพัฒนากับธนาคารสมอง

สัมภาษณ์

นายจักรภพ ชาติสุทธิ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดย... กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง

จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2543 เรื่องในมงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งมีประเด็นรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องธนาคารสมอง โดยการนำผู้ที่เกษียณอายุแล้วแต่ยังมีความรู้ความสามารถมาช่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการเพื่อสนองพระราชดำรัสดังกล่าว โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางของธนาคารสมอง มีหน้าที่เป็นศูนย์รวมข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่เกษียณอายุแล้ว รวมทั้งเป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือระหว่างวุฒิสากับผู้ขอรับความช่วยเหลือ ตลอดจนประสานเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานของธนาคารสมองที่ผ่านมามีความก้าวหน้าเพียงใด และสำนักงานฯ จะดำเนินการต่อไปอย่างไร ติดตามได้จาก นายจักรภพ ชาติสุทธิ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาพัฒนได้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลวุฒิสภาธนาคารสมองอย่างไรบ้าง

สภาพัฒนได้จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เกษียณอายุที่มีความพร้อมจะอาสาทำงานเพื่อประเทศชาติ โดยแยกตามประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือในสาขาการพัฒนาต่างๆ ในแต่ละภูมิภาค และเผยแพร่ข้อมูลของวุฒิสภาในเว็บไซต์ของสำนักงานฯ เพื่อให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ใช้ประโยชน์ในการขอรับความช่วยเหลือ โดยขณะนี้ก็มีผู้ที่เกษียณอายุแล้วจากภาครัฐและเอกชนแสดงความจำนงสมัครเป็นวุฒิสภาธนาคารสมองจำนวนกว่า 2,000 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกต่างๆ ถึง 21 สาขา ซึ่งแต่ละปี สภาพัฒนจะส่งหนังสือไปยังผู้เกษียณอายุราชการจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเชิญชวนท่านผู้มีความสนใจมาสมัครเป็นวุฒิสภา รวมทั้งทุกปีจะมีการส่งหนังสือไปยังวุฒิสภาที่สนใจสมัครเข้ามาแล้วด้วย เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

“ผมเชื่อว่าขณะนี้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพของงานหรือมีปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งวุฒิสภาสามารถมองในสาขาต่างๆ จำนวนกว่า 2,000 ท่าน ที่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์อย่างดียิ่งในหลากหลายสาขาอาชีพพร้อมแล้วที่จะให้ความช่วยเหลือ”

การทำงานที่ผ่านมาวุฒิสภาสามารถมอง ได้เข้าไปมีส่วนช่วยพัฒนาประเทศในด้านใดบ้าง

ในช่วงที่ผ่านมาวุฒิสภาสามารถมอง จำนวนหนึ่ง ได้นำความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมาช่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ โดยให้ความช่วยเหลือในการเป็นวิทยากร หรือให้คำปรึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ แก่หน่วยงาน องค์กร และชุมชนต่างๆ โดยการให้ความช่วยเหลือที่ผ่านมาของวุฒิสภาสามารถมองได้มุ่งเน้นสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้าง “ความอยู่ดีมีสุข” แก่ประชาชนในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการพัฒนาสังคม ท้องถิ่น และชุมชน ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านอุตสาหกรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านกฎหมาย การเมือง การปกครอง ด้านศาสนา วัฒนธรรม และจริยธรรม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

ในระยะที่ผ่านมา ได้จัดกิจกรรมอะไรให้วุฒิสภาได้เข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

สภาพัฒน์ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจร่วมกันในแนวทางการดำเนินงานของธนาคารสมอง ตลอดจนการผนึกกำลังร่วมกันที่จะนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานของวุฒิสภาที่มีภูมิสำเนาอยู่ในแต่ละภูมิภาคมาช่วยกันพัฒนาประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมอย่างสูงสุด จึงได้ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาไท บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จัดการสัมมนาวุฒิสภาธนาคารสมองที่มีภูมิสำเนาอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั้งกรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคใต้ ขึ้นในระหว่างช่วงปลายเดือน พฤษภาคมถึงเดือนกันยายน 2545

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้วุฒิสภาได้มาพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนระดมความคิดเห็นในอันที่จะนำความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของวุฒิสภา มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ

ในเขตภูมิสำเนาของวุฒิสภา และเป็นการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของวุฒิสภาในระยะต่อไป

ขณะนั้นธนาคารสมองมีวุฒิสภาเป็นจำนวนมากที่พร้อมจะให้ความช่วยเหลือแก่สังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ อีกมากที่ต้องการความช่วยเหลือ สภาพัฒน์จะทําอย่างไรให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้พบกับ

สภาพัฒน์พยายามที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งโดยตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้รับทราบการดำเนินงานของธนาคารสมอง และมีโอกาสได้ให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผมเชื่อว่าขณะนี้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมากที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพของงานหรือมีปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งวุฒิสภาสามารถมองในสาขาต่างๆ จำนวนกว่า 2,000 ท่าน ที่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์อย่างดียิ่งในหลากหลายสาขาอาชีพพร้อมแล้วที่จะให้ความช่วยเหลือ แต่เนื่องจากการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาเน้นการทำงานในลักษณะเชิงรับ คือการให้ความช่วยเหลือตามคำขอของหน่วยงานต่างๆ และยังไม่มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

ถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างทั้งถึงและต่อเนื่อง จึงมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่รู้จักธนาคารสมอง ทำให้วุฒิสภาอีกเป็นจำนวนมากยังไม่มีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

ขณะนี้กลุ่มวุฒิสภาที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทางด้านการศึกษาสัมพันธ์ และสภาพัฒน์กำลังอยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บทเพื่อกำหนดยุทธวิธีการศึกษาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ธนาคารสมองเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และกระตุ้นความสนใจขององค์กรต่างๆ ให้มาใช้บริการจากธนาคารสมองอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งยังช่วยดึงผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ๆ เข้ามาสมัครเป็นวุฒิสภาเพิ่มขึ้น โดยสภาพัฒน์ได้เผยแพร่ข้อมูลวุฒิสภาผ่านสื่อต่างๆ เช่น จดหมายข่าว แผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ และเว็บไซต์ของสำนักงาน

นอกจากนี้ ยังได้ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ผลิตรายการ “ธนาคารสมองของคนไทย” เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อร่วมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของวุฒิสภาให้แก่สาธารณชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน องค์กร และชุมชนต่างๆ ได้รับทราบว่าวุฒิสภาของธนาคารสมองจะให้ความช่วยเหลือในด้านใดได้บ้าง วุฒิสภาท่านใดมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใด และจะสามารถขอรับความช่วยเหลือจากธนาคารสมองได้อย่างไร

ซึ่งรายการดังกล่าวจัดในลักษณะรายการสารคดี มีการสัมภาษณ์วุฒิสภาที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ความยาวตอนละ 10 นาที ออกอากาศสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี เริ่มออกอากาศในวันอังคารที่ 6 สิงหาคม 2545 ความถี่ เอฟ.เอ็ม. 92.5 เมกกะเฮิรตซ์ เวลา 6.50-7.00 น. และความถี่ เอ.เอ็ม. 891 กิโลเฮิรตซ์ เวลา 13.00-13.10 น. ซึ่งมีสถานีเครือข่ายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทุกภาคของประเทศไทยอีก 16 สถานี

นอกจากผลิตเป็นรายการวิทยุแล้ว สภาพัฒน์ยังมีโครงการที่จะนำเทปรายการไปผลิตเป็นเทปคาสเซตและแผ่นซีดี และถอดข้อความจัดทำเป็นเอกสารรวมเล่ม เพื่อเผยแพร่แก่กลุ่มต่างๆ ได้รับประโยชน์ต่อไปอีกด้วย ซึ่งคาดว่าจะสามารถทำให้มีองค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เข้ามาขอรับความช่วยเหลือจากวุฒิสภาธนาคารสมองมากยิ่งขึ้น

แผนการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือของวุฒิสภาในอนาคตเป็นอย่างไรบ้าง

เพื่อให้วุฒิสภาธนาคารสมองสามารถช่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในลักษณะเชิงรุก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการขอรับความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น โดยระยะแรกนี้ได้เจาะกลุ่มเป้าหมายที่

“เพื่อให้วุฒิสภาสามารถช่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวางและเกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในลักษณะเชิงรุก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการขอรับความช่วยเหลือมากขึ้น โดยระยะแรกนี้ ได้เจาะกลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะขอรับความช่วยเหลือ 3 กลุ่มหลักๆ”

คาดว่าจะขอรับความช่วยเหลือ 3 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ กลุ่มหน่วยงานในระดับพื้นที่ กลุ่มหน่วยงานระดับกระทรวง และกลุ่มงานของสภาพัฒนา

การที่ธนาคารสมองเจาะกลุ่มเป้าหมายไปที่กลุ่มหน่วยงานในระดับพื้นที่ เนื่องจากขณะนี้วุฒิสภากระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และจากการระดมสมองวุฒิสภาในภูมิภาคต่างๆ ได้มีการสร้างเครือข่ายประสานการทำงานทั่วทุกจังหวัด ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายใหญ่ที่วุฒิสภาจะสามารถเข้าไปช่วยสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งวุฒิสภาสามารถให้ความช่วยเหลือในการเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรับต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล นอกจากนี้ วุฒิสภาสามารถที่จะเป็นวิทยากรหรือที่ปรึกษาแก่โครงการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาล เช่น กองทุนหมู่บ้าน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อม เป็นต้น ซึ่งสำนักงานฯ ได้ทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดทราบว่า วุฒิสภาธนาคารสมองสามารถเข้าไป

ช่วยสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างไร โดยมีสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคต่างๆ ของสภาพัฒนา และวุฒิสภาที่ได้รับคัดเลือกจากวุฒิสภาด้วยกันในแต่ละจังหวัด เป็นเครือข่ายและศูนย์กลางการประสานงานให้ความช่วยเหลือในแต่ละจังหวัด นอกจากนี้ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อประมวลปัญหาในการดำเนินงาน รวมทั้งความช่วยเหลือที่ต้องการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กร และกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปอีกด้วย โดยในระยะแรกจะเจาะไปยัง อบต.ที่มีวุฒิสภา

ธนาคารสมองอยู่ในพื้นที่ก่อน

ส่วนกลุ่มหน่วยงานระดับกระทรวงนั้น เนื่องจากธนาคารสมองมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในระดับชาติมากมายถึง 21 สาขา ซึ่งจะสามารถช่วยสนับสนุนงานของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สำนักงานฯ จึงได้เชิญปลัดกระทรวงที่มีภารกิจที่หลากหลาย 9 กระทรวง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และปลัดกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมหารือในการกำหนดแนวทางให้วุฒิสภาธนาคารสมองไปช่วยสนับสนุนกิจกรรมของกระทรวงหลักต่างๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้ในส่วนของกลุ่มงานภายในสภาพัฒนา นั้น วุฒิสภาธนาคารสมอง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานผลักดันวาระแห่งชาติซึ่งสำนักงานฯ กำหนดขึ้น 4 เรื่องหลัก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างเศรษฐกิจฐานราก ทunesทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเน้นการสร้าง ความสมดุระหว่างภาคเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศทางธรรมชาติ

โดยในเบื้องต้น สำนักงานฯ ได้ยกร่างแนวคิดโครงการที่วุฒิสภาสามารถเข้ามามีบทบาทในการทำงานในลักษณะเชิงรุกใน 4 แผนงานหลักได้แก่

หนึ่ง แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วย โครงการเสริมสร้างสมรรถนะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

สอง แผนงานการเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถของภาคผลิตและบริการ อันประกอบด้วย โครงการชูปชีวิตธุรกิจไทย โครงการวุฒิสภาเพื่อพัฒนาวิสาหกิจไทย และโครงการสร้างความตระหนักในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน เป็นต้น

สาม แผนงานการเสริมสร้างทุนทางสังคม ประกอบด้วย โครงการกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนทางสังคม โครงการพัฒนาศักยภาพคนไทยเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โครงการพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม และโครงการเสริมสร้างสุขอนามัยที่ดีแก่ประชาชน เป็นต้น

สี่ แผนงานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โครงการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน และโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้านการขยายเครือข่ายการทำงานร่วมกันขององค์กรที่ทำงานเช่นเดียวกันกับธนาคารสมอง เช่น คลังสมองของ วปอ.

ก็เป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งจะนำมาสู่การนำทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมไทยมาร่วมพัฒนาประเทศได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้ที่ต้องการสมัครเป็นวุฒิสภา หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องการขอรับความช่วยเหลือจากวุฒิสภา จะต้องทำอย่างไร และติดต่อที่ไทย

ผู้ที่สนใจสามารถติดต่อตรงเข้ามาที่สภาพัฒนาฯ โดยใช้ **ตู้ ป.ณ. 49 ปทพ. หลานหลวง กทม. 10102** วงเล็บมุมซอง “ธนาคารสมอง” หรือถ้าหากท่านต้องการดูข้อมูลในเว็บไซต์สามารถดูได้ที่ www.nesdb.go.th เราใส่ชื่อวุฒิสภารวมทั้งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวุฒิสภาแต่ละท่านไว้ทั้งหมด หรือถ้าต้องการจะติดต่อโดยตรงที่สำนักงานฯ ส่วนกลาง โทรศัพท์ 0-2282-7812 0-22829967 หรือ 0-2280-4085 ต่อ 1504 โทรสาร 0-2281-6127

ส่วนภูมิภาคศูนย์พัฒนาภาคเหนือ จ. เชียงใหม่ โทรศัพท์ 0-5322-1600 โทรสาร 0-5389-2110 **ศูนย์พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ขอนแก่น** โทรศัพท์ 0-4323-6784 โทรสาร 0-4323-9912 **ศูนย์พัฒนาภาคใต้ จ. สงขลา** โทรศัพท์ 0-7431-2702 โทรสาร 0-7431-1594

